

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Complectens Quæstiones, Qvæ Dispvatæ Dicvntvr, & Quæstiones
Quodlibetales, siue Placitorum eiusdem S. Thomæ

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

Vtrum aliquid possit scire se habere charitatem.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72780](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72780)

actum intelligendi exeamus, in quo actus ea sunt intelligendi principia, cognoscuntur, & ideo dicitur, quod artes per sui praesentiam cognoscuntur. Tertius modus est eorum, quae pertinent ad partem affectivam, quorum ratio cognoscendi non est in intellectu, sed in affectu: & ideo non per sui praesentiam, quae est in intellectu, cognoscuntur, sicut per immediatum principium: quia est habitus affectivus partis per sui praesentiam sunt quoddam remorum principium cognitionis, in quantum eliciunt actus, in quibus intellectus eos cognoscit, ut sic etiam possit dici quodammodo, quod per sui praesentiam cognoscuntur.

AD SECVNDVM dicendum, quod species illa per quam iustitia cognoscitur, non est aliud, quam ratio ipsa iustitiae, per cuius privationem iustitia cognoscitur: haec autem species, vel ratio non est aliquid a iustitia abstractum, sed id, quod est complementum esse ipsius ut specifica differentia.

AD TERTIVM dicendum, quod intelligere, proprie loquendo, non est intellectus, sed actus per intellectum, sicut nec calefacere est calor, sed ignis: per calorem: nec istae duae partes, intellectus & affectus sunt cogitatae in anima, ut formaliter distinctae, sicut visus & auditus, quae sunt actus organorum. & ideo illud quod est in affectu, est etiam praesens animae intelligenti. unde anima per intellectum non solum redit ad cognoscendum actum intellectus, sed etiam actum affectus, sicut etiam per affectum redit ad appetendum & diligendum non solum actum affectus, sed etiam actum intellectus.

AD QVARTVM dicendum, quod distinctio, quae pertinet ad cognitionis perfectionem, non est distinctio, quae distinguitur quod intelligitur & quo intelligitur, quia sic divina cognitio, quae se cognoscit, esset imperfectissima: sed est distinctio, quae id, quod cognoscitur, distinguitur ab omnibus alijs.

AD QVINTVM dicendum, quod a non habentibus habitus mentis habitus ipsi cognoscuntur, non quidem illa cognitione, qua percipiuntur sibi inesse: sed qua cognoscuntur quid sunt, vel qua percipiuntur alijs inesse, quod non est per praesentiam: sed alio modo, ut dictum est.

AD SEXTVM dicendum, quod oculus rationis pro tanto dicitur esse respectu intelligibilium creatorum, quia nihil intelligit actu nisi accipiendo a sensibus, quibus intelligibilia sunt excellentiora. & ideo deficientes inveniuntur ad intelligibilia cognoscenda. Tamen ea quae sunt in ratione nihil prohibet, quin immediate inclinent per essentiam suam ad actus in quibus per essentiam intelliguntur, ut dictum est.

AD SEPTIMVM dicendum, quod quamvis Deus sit magis praesens menti nostrae quam habitus, tamen ex obiectis quae naturaliter cognoscimus, non ita perfecte essentiam divinam videre possumus, sicut essentiam habituum, quia habitus sunt proportionati ipsis obiectis & actibus, & sunt proxima eorum principia, quod de Deo dici non potest.

AD OCTAVVM dicendum, quod quis praesentia habitus in mente non faciat eam actualiter cognoscere ipsum habitum, facit tamen eam actu perfectam per habitum, quo actus eliciatur, unde habitus cognoscatur.

ARTICVLVS X.

UTRUM aliquis possit scire se habere charitatem, DECIMO quaeritur, utrum aliquis possit scire se habere charitatem. & utrum quod sic quod non per essentiam videtur ab habente eam, ut Augustinus dicit, ergo &c.

¶ 2 Prae. Charitas in actibus suis praecipue delectationem causat: sed habitus virtutum moralium percipiuntur per delectationes quas in actibus virtutum causantur: patet per Philo. in 2. Eth. ergo &c.
¶ 3 Prae. Aug. 8. de Trinitate, magis quis fructus dilectionem qua diligit, quam frater quem diligit, fructus quem quis diligit, certissime non inquit, ergo &c.
¶ 4 Prae. Vehementior est inclinatio charitatis quam cuiuslibet alterius virtutis: sed alias virtutes aliquis scit sibi inesse certitudinaliter ex hoc quod inclinatur in actus ipsarum, habenti enim habitum iustitiae difficile est agere iniuste, facere vero iusta facile, ut dicitur in 2. Ethic. & hanc facilitatem quibus in se percipere potest, ergo &c.

¶ 5 Prae. Phil. dicit in 2. Posterio, quod impossibile est nos habere nobis similes habitus & nos laetari in charitate est nobilissimus habitus, ergo incoveniens est dicere, quod habes charitatem nescias se habere eam.
¶ 6 Prae. Gratia est lux spiritualis: sed ab his qui luce perfunduntur, certissime hoc ipsum percipiunt, ergo ab habentibus gratiam certissime scitur, quod gratiam habent, & similiter dicendum est de charitate.
¶ 7 Prae. Veritas docet de omnibus necessariis ad salutem: sed habere charitatem est necessarium ad salutem, ergo habens charitatem scit se habere eam.

¶ 8 Prae. Secundum Augustinum in 1. de Trinitate, nullus potest ignotum diligere: sed aliquis diligit in se charitatem, ergo &c.

¶ 9 Prae. Phil. dicit in 2. Ethic. quod virtus est certior omni arte: sed aliquis habens artem scit se habere eam, ergo & quando habet virtutem, & sic quando habet charitatem, quae est maxima virtutum.

SED CONTRA, Eccle. Nemo scit virtutem dignus sit odio vel amore: sed ille, qui habet charitatem, indignus amore divino. Prover. 8. Ego diligentes me diligo, ergo &c.

¶ 2 Prae. Nullus potest certitudinaliter scire quando Deus veniat ad habitandum in eo. Iob 9. Si venerit ad me, non videbo eum: sed per charitatem Deus inhabitat hominem, Io. 4. Qui manet in charitate, in Deo manet, & Deus in eo, ergo &c.

RESPON. Dicendum, quod aliquis habens charitatem potest ex aliquibus probabilibus signis coniectare se charitatem habere: ut pote cum se ad spiritualia opera paratum videret, & mala efficaciter detestaretur, & per alia quae charitas in homine facit, sed certitudinaliter nullus potest scire se charitatem habere, nisi ei diuinitus reueletur. Cuius ratio est, quia sicut ex praedicta quaestione apparet, cognitio, qua quis cognoscit aliquem habitum se habere, praecipue pertinet ad cognitionem, qua cognoscit de habitu illo quod est: quid autem est aliquis habitus, sciri non potest nisi de eo sumatur iudicium per id ad quod habitus ille ordinatur, quod est habitus illius mensura: hoc autem ad quod charitas ordinatur, est incomprehensibile, quia eius obiectum & finis est Deus, summa bonitas, cui charitas nos coniungit, unde non potest aliquis scire ex actu dilectionis quem in seipso percipit, an ad hoc pertingat ut Deo uiuat hoc modo, sicut ad charitatis rationem requiritur.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod charitas per essentiam videtur, in quantum ipsa per essentiam suam est principium actus dilectionis, in quo utrumque cognoscitur: & sic est per essentiam suam est cognitionis principium, licet remotionem tamen oportet quod certitudinaliter percipiatur, quia actus ille dilectionis, quem in nobis percipimus secundum id, de quo est perceptibile, non est sufficienter certus.

In corp. art.

In corp. art.

In corp. art.

